

Přečtěte si 4 krátké texty. Na základě informací v textech vyberte k úlohám 1–4 vždy jednu správnou odpověď A–D.

Rukopis královédvorský (RK) je údajný literární padělek. Byl nalezen 16. září 1817 Václavem Hankou a místním kaplanem Pankrácem Borčem ve věžní kobce děkanského kostela sv. Jana Křtitele ve Dvoře Králové nad Labem. Dnes je uložen v oddělení rukopisů a vzácných tisků Knihovny Národního muzea v Praze. Obsahuje celkem 14 písní, z toho 6 epických (Oldřich, Beneš Heřmanův, Jaroslav, Čestmír a Vlaslav, Ludiše a Lubor, Zábaj), 2 lyrickoepické (Zbyhoň, Jelen) a 6 lyrických (Kytice, Jahody, Růže, Žezhulice, Opuštěná, Skřivánek). Nalezené pergameny jsou údajně pouze zlomkem kodexu tří knih. Listy nesou označení 26., 27. a 28. kapitola třetí knihy. Skladby mají pocházet ze 13. století. V době národního obrození se RK společně s Rukopisem zelenohorským stal pro některé významnou vzpruhou, pro jiné nacionalistickým symbolem.

Zpracováno podle: <https://cs.wikipedia.org/>

1. Nalezený Rukopis královédvorský údajně pochází:

- A. z Knihovny Národního muzea v Praze
- B. ze 13. století
- C. z kostela sv. Jana Křtitele v Hradci Králové
- D. z věžní kobky kláštera ve Dvoře Králové nad Labem

Rukopis zelenohorský (RZ) je literární text, který byl údajně objeven roku 1817 na zámku Zelená Hora. Rukopis byl v roce 1818 anonymně zaslán hraběti Kolovratovi pro nově zřízené Museum království Českého. Údajným neznámým byl úředník Josef Kovář ze zámku Zelená Hora u Nepomuku, který byl identifikován až roku 1858.

V roce 1822 byl rukopis poprvé veřejně publikován v časopise Krok. RZ obsahuje závěr písně Sněmy a fragment Libušina soudu s námětem sporu bratří Chrudoše a Šťáhlava o dědictví po jejich zemřelém otci. Jde o píseň, která byla původně recitována a určena k poslechu a k zapamatování, ne k četbě. Její obsah se stal např. podkladem libreta Smetanovy opery Libuše. Motiv je známý i z kroniky Kosmovy i Dalimilovy.

Obě skladby jsou psány 10slabičným veršem a mají pocházet z přelomu 9. a 10. století. Kdyby byly pravé, byly by tak nejstarší česky psanou památkou vůbec.

Pochybnosti o pravosti Rukopisu zelenohorského vyvstaly ihned po jeho objevení. Podobné padělky se objevily v literárních dějinách několika evropských národů. Známý je např. podvrh Jamese Macphersona, jenž v letech 1761-63 sestavil fragmenty středověké lidové skotské epické poezie do velkého cyklu, který pojmenoval Ossianovy zpěvy.

Zpracováno podle: <https://cs.wikipedia.org/>

2. Rukopis zelenohorský:

- A. inspiroval Bedřicha Smetanu k napsání libreta opery Libušin spor
- B. byl napsán úředníkem Josefem Kovářem, který chtěl zůstat anonymním
- C. je básnická skladba, která byla objevena na přelomu 9. a 10. století
- D. si mohla veřejnost přečíst poprvé v roce 1822

Gulliverovy cesty (1726) je fantastický cestopis anglického spisovatele Jonathana Swifta, který propojuje parodii na dobrodružné příběhy z cest a satiru na lidskou společnost.

Kniha vyšla poprvé roku 1726, ale definitivní vydání je až z roku 1735. Hlavní hrdina knihy, lodní lékař a později kapitán Lemuel Gulliver, v ní vypráví o neuvěřitelných dobrodružstvích, která prožil u malíčkových obyvatel Liliputu, u brobdingnackých obrů, u učenců na létajícím ostrově Laputa a nakonec u moudrých koní Hvajninimů. Swift dílo napsal pro dospělé čtenáře, neboť satiricky zobrazuje a kritizuje poměry na anglickém královském dvoře v době panování Jiřího I., šarvátky anglických politických stran a dlouholeté nepřátelství Angličanů a Francouzů. Zároveň však Gullivera všude potkávají neuvěřitelné a zábavné příhody, takže se kniha stala postupem času četbou i pro děti. Podle některých postav z knihy jsou pojmenovány krátery na Phobosu – na měsíci planety Mars.

Zpracováno podle: <https://cs.wikipedia.org/>

3. Jonathan Swift v knize Gulliverovy cesty nekritizuje:

- A. způsob pojmenování kráterů na měsíci planety Mars
- B. hádky politických stran v Anglii
- C. války a spory mezi Anglií a Francií
- D. anglický královský dvůr

Znáte pana Lemuela Gullivera?

Gulliver se narodil jako třetí z pěti synů rodičům, kteří vlastnili malý statek ve vesnici nedaleko Nottinghamu. Ze všech bratrů byl nejbystřejší a učení mu šlo samo. „Musí studovat,“ rozhodl otec a brzy odvezl chlapce do města Cambridge, kde byly výborné školy a slavná univerzita. Gullivera bavila přírodověda a matematika, studoval i mořeplavbu a řízení lodi. Aby si přivydělal, pomáhal v ordinaci u doktora, pana Batese; ošetřoval nemocné, převazoval rány, naučil se napravovat zlomeniny a podávat nemocným správné léky a byliny.

Jednou dostal dopis od otce. „Milý, synu,“ stálo v něm, „nemohu ti dál posílat peníze, byla špatná úroda, dobytek uhynul a sami skoro nemáme co do úst. Buď se vrátíš domů, nebo se musíš o sebe postarat sám.“

„Domů se nevrátím,“ uvažoval Gulliver, „nechci, aby rodině přibyl další hladový krk. Musím si najít zaměstnání.“ „Myslím, že ti mohu pomoci,“ řekl pan Bates, když mu Gulliver pověděl o svých starostech.

„Můj známý, kapitán lodi Vlaštovka, právě hledá lodního lékaře a ošetřovatele. Naučil ses u mě dost, abys mohl to místo zastávat.“

Gulliver se nerozmýšlel ani chvíli. Lákalo ho cestování po moři a daleké kraje. Na palubě Vlaštovky strávil čtyři roky.

Ukázka z knihy Gulliverovy cesty

4. Gulliver si musel najít zaměstnání, protože:

- A. jeho otec nechtěl, aby cestoval po světě
- B. byl nejmladší ze všech sourozenců
- C. se otci nedařilo dobře v hospodářství a nemohl ho dále živit
- D. nebyl bystrý a nemohl jít studovat

KLÍČ:

1 B

2 D

3 A

4 C

Poznámka: Práce s textem a cvičení na porozumění slouží zároveň jako doplnění k výkladu učitele (např. zasazení děl do literárně historického kontextu).